
18. Wybory do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w 2024 roku. A marszałek cały czas ten sam...

DOI: 10.71433/2025.89.5.18

Łukasz Tomczak¹

Uniwersytet Szczeciński

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0).
Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Cytuj jako: Tomczak Ł., *Wybory do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w 2024 roku. A marszałek cały czas ten sam...*, [w:] R. Alberski, M. Cichosz, D. Szczepański (red.), *Gra o regiony 2024. Wybory do sejmików województw w Polsce*, Wałbrzych 2025, s. 267-278.

18.1. Wprowadzenie

W wyborach do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w latach 1998 i 2002 utrzymywała się dominująca pozycja Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD), który choć nie posiadał samodzielnej większości, miał możliwość tworzenia większościowych koalicji². Wybory w 2006 r. były przełomowe: pozycję ugrupowania o największym poparciu przejęła Platforma Obywatelska (PO), która w koalicji z Polskim Stronnictwem Ludowym (PSL) i przy przejściu jednego radnego z SLD utworzyła większość rządzącą³. Koalicja PO–PSL rządziła w województwie przez trzy kadencje. Po wyborach z 2006 r. marszałkami zostawali politycy PO, kolejno Norbert Obrycki i Władysław Husejko. Po wyborach z 2010 r. PO miała możliwość rządzenia samodzielnie, lecz podtrzymano dotychczasową koalicję, a marszałkiem sejmiku został polityk PO Olgierd Geblewicz⁴. W wyniku wyborów z 2014 r. PO straciła większość, jednak więcej mandatów przypadło PSL, koalicja zatem pozostała bez zmian z tym samym marszałkiem. Dominująca pozycja PO w regionie utrzymywała się przez kolejne wybory, zarówno samorządowe, jak i parlamentarne⁵.

¹ ORCID: 0000-0002-6808-0364.

² P. Chrobak, *Wybory samorządowe w Szczecinie na tle Pomorza Zachodniego w latach 1990-2010. Preferencje wyborcze mieszkańców regiony zachodniopomorskiego*, Szczecin 2014, s. 188-193, 293-298.

³ Ł. Tomczak, *Platforma idzie po władzę. Wybory samorządowe w województwie zachodniopomorskim*, [w:] R. Alberski, M. Cichosz, Ł. Tomczak (red.), *Wybory do sejmików województw w 2006 roku*, Wrocław 2010, s. 256.

⁴ Ł. Tomczak, *Wybory do sejmiku województwa zachodniopomorskiego*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2016, nr 11(47), s. 86.

⁵ P. Chrobak, *Election preferences of the inhabitants of West Pomerania in local elections in the Third Republic of Poland*, „Przegląd Politologiczny” 2021, nr 4, s. 81.

Po wyborach w 2018 r. dotychczas współrządzającym PO (w tych wyborach Koalicji Obywatelskiej, KO) i PSL zabrakło jednego mandatu do uzyskania większości. Koalicja została poszerzona o SLD. Współpracę z koalicją zapowiedziało też trzech radnych Bezparyjnych Samorządowców (BS). Dawało to bezpieczną większość. Współpraca z „bezparyjnymi” była też wynikiem rywalizacji o władzę w Szczecinie. Urzędujący prezydent Piotr Krzystek, lider Bezparyjnych Samorządowców, w drugiej turze rywalizował z reprezentującym Prawo i Sprawiedliwość (PiS) Bartłomiejem Sochańskim; kandydat PO uzyskał trzecie miejsce. PO zaproponowała prezydentowi współpracę w radzie miasta Szczecina w miejsce dotychczasowej z PiS. Porozumienie obejmowało także sejmik.

Marszałkiem województwa zachodniopomorskiego po wyborach z 2018 r. został ponownie Olgierd Geblewicz (KO), wicemarszałkami zostali Jarosław Rzepa (PSL), Tomasz Sobieraj (KO), a członkami zarządu – Janusz Gromek (KO) i Stanisław Wziątek (SLD). Po wyborach z mandatu zrezygnował lider listy w okręgu nr 1, znany podróżnik, Aleksander Doba. W jego miejsce, jako kolejna osoba z listy o najwyższym poparciu, radną została Maria Ilnicka-Mądry (BS). Została ona wybrana na przewodniczącą sejmiku przy poparciu wszystkich radnych. Wiceprzewodniczącymi zostali Zbigniew Chojecki (KO), Zygmunt Dziewguć (PSL), Teresa Kalina (KO). Mimo że klub radnych PiS był drugim pod względem wielkości w sejmiku, nie wybrano jego przedstawiciela na funkcję wiceprzewodniczącą⁶. Koalicja KO, PSL, Lewica i BS przetrwała do końca kadencji.

Po wyborach parlamentarnych w 2019 r. doszło do zmian w zarządzie i sejmiku województwa. Mandat poselski zdobył wicemarszałek województwa Jarosław Rzepa, a członek zarządu Janusz Gromek, który był zarazem radnym wojewódzkim, został senatorem. Mandat poselski uzyskał także dotychczasowy radny Artur Łącki. Marszałek Olgierd Geblewicz rekomendował na miejsca wicemarszałka i członka zarządu Olgierda Kustosza (PSL) oraz Annę Bańkowską (PO). Sejmik zatwierdził obie kandydatury 24 października 2019 r. Olgierd Kustosz, nowy wicemarszałek, był drugą kadencję radnym sejmiku. Anna Bańkowska pełniła funkcję wicedyrektora w I LO. Mandat po Januszu Gromku przejął Łukasz Młynarczyk, wiceburmistrz Choszczna, natomiast mandat Artura Łąckiego przejął Adam Fedeńczak, w latach 1994-2006 radny w Nowogardzie, a w okresie 2006-2010 – radny powiatu goleniowskiego⁷.

18.2. Charakterystyka podmiotów rywalizujących w wyborach do sejmiku

W wyborach w 2024 r. liczba okręgów nie uległa zmianie. Okręgi miały one takie same granice i rozmiar (liczbę wybieranych mandatów) jak w wyborach w 2018 r.

⁶ Ł. Tomczak, *Jednym głosem trójkolorowej koalicji. Wybory do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w 2018 roku*, [w:] R. Alberski, M. Cichosz (red.), *Gra o regiony' 2018. Wybory do sejmików województw*, Wrocław 2020, s. 284-285.

⁷ [PW], *Zachodniopomorskie: nowi członkowie zarządu województwa i radni sejmiku*, <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spolescenstwo/zachodniopomorskie-nowi-czlonkowie-zarzadu-wojewodztwa-i-radni-sejmiku,133883.html?mp=promo> [dostęp: 20.09.2024].

Tabela 18.1. Liczba okręgów i ich granice w wyborach do sejmiku zachodniopomorskiego w wyborach 2024 r.

Wybory 2024		
Nr okręgu	granice okręgu	liczba mandatów
1	m. Szczecin, powiat policki	8
2	m. Świnoujście, powiaty: goleniowski, gryficki, kamieński, łobeski	5
3	powiaty: białogardzki, drawski, kołobrzesci, świdwiński, wałecki	5
4	m. Koszalin, powiaty: koszaliński, sławieński, szczecinecki	5
5	powiaty: choszczeński, gryfiński, myśliborski, pyrzycki, stargardzki	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

W wyborach samorządowych z 2024 r. listy z kandydatami do sejmiku województwa zachodniopomorskiego zarejestrowały wszystkie ogólnopolskie komitety wyborcze głównych partii i koalicji politycznych. Listy zgłosiło dziesięć komitetów wyborczych. Najwięcej komitetów wyborczych (14) zgłosiło listy w wyborach w 2002 r. W wyborach z 2010 r. było to 12 komitetów, a w 2014 r. – 11 komitetów wyborczych. Łącznie komitety zgłosiły 40 list, jedynie w wyborach z 1998 r. zgłoszono ich mniejszą liczbę (37). Różnice między poszczególnymi wyborami były znaczne, jeżeli przypomnimy, że w roku 2002 zgłoszono 65 list. W wyborach 2006 w r. było ich 45, a w wyborach z lat 2010 i 2018 – po 44. Należy zwrócić tutaj uwagę na wybory z lat 2006 i 2018, w których liczba komitetów była taka sama jak w 2024 r.

Tabela 18.2. Liczba kandydatów zarejestrowanych przez komitety w okręgach w 2024 r.

Komitet	Nr okręgu					Razem
	1	2	3	4	5	
KKW Koalicja Obywatelska	10	7	7	8	8	40
KW Prawo i Sprawiedliwość	10	7	7	8	8	40
KKW Trzecia Droga PSL–PL2050 Szymona Hołowni	10	7	7	8	8	40
KW Koalicja Samorządowa OK Samorząd	10	6	7	8	8	39
KKW Lewica	10	7	7	8	8	40
KWW Konfederacja i Bezpartyjni Samorządowcy	10	7	7	6	8	38
KW Normalny Kraj	6	5	5	5	5	26
KW Stowarzyszenie „Bezpartyjni Samorządowcy”	5	–	–	6	–	11
KWW Dobro Gminy	–	–	5	–	–	5
KW Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców	7	–	–	–	7	14
Razem	78	46	52	57	60	293

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

We wszystkich okręgach wyborczych listy wystawiły komitety: KKW Koalicja Obywatelska, KW Prawo i Sprawiedliwość, KKW Trzecia Droga PSL-PL2050 Szymona Hołowni. KW Koalicja Samorządowa OK Samorząd, KKW Lewica, KWW Konfederacja i Bezpartyjni Samorządowcy oraz KW Normalny Kraj. Komitety KW Stowarzyszenie „Bezpartyjni Samorządowcy” i KW Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców wystawiły listy w dwóch okręgach, a KWW Dobro Gminy uczyniło to w jednym okręgu. Najwięcej list i kandydatów zgłoszono w okręgu nr 1 (9), najmniej – w okręgu nr 2 (7).

Zgłoszono łącznie 293 kandydatek i kandydatów, najmniej w historii wyborów do sejmiku województwa zachodniopomorskiego. W pierwszych wyborach do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w 1998 r. kandydowało 331 osób, w kolejnych – w 2002 r. – liczba kandydatek i kandydatów była rekordowa i wynosiła 542 osoby. W kolejnych wyborach następował spadek: zgłoszono 410 kandydatów w 2006 r., a 377 – w 2010 r. W 2014 r. nastąpił wzrost ich liczby do 412, a w 2018 r. – spadek do 322. W porównaniu z wyborami, w których liczba komitetów była taka sama (1998, 2006 i 2018), nastąpił spadek zarówno liczby zgłoszonych list, jak i liczby kandydatek i kandydatów. Pełną możliwą liczbę kandydatek i kandydatów zgłosiły tylko cztery komitety: KO, PiS, Trzecia Droga i Lewica.

18.3. Polityka kadrowa partii politycznych – rekrutacja na listy wyborcze

W lutym 2024 r. Rada Regionu Zachodniopomorskiego PO RP zatwierdziła listy kandydatów Koalicji Obywatelskiej do sejmiku województwa zachodniopomorskiego. W okręgu nr 1 pierwsze miejsce na liście zajmował Olgierd Geblewicz, dotychczasowy marszałek województwa zachodniopomorskiego, druga była Teresa Kalina, przewodnicząca sejmiku województwa zachodniopomorskiego, a trzeci był Andrzej Niedzielski, radny sejmiku, lekarz, ordynator oddziału Ginekologiczno-Położniczego w SPS ZOZ „Zdroje”. Na kolejnych miejscach znaleźli się Jagoda Żyłkowska, przedsiębiorczyni, działaczka społeczna, radna osiedla Stare Miasto w Szczecinie, Zbigniew Chojecki, radny sejmiku, adwokat. Z szóstego miejsca na liście KO kandydowała dr Maria Kubisa, znana ginekolożka. W styczniu 2023 r. do jej gabinetu weszli agenci CBA, zabierając dokumentację pacjentek. Sprawa ta nabrała ogólnopolskiego rozgłosu⁸. W okręgu nr 2 listę KO otwierał Janusz Żmurkiewicz, wieloletni prezydent Świnoujścia, od 2002 r. wybierany w bezpośrednich wyborach, początkowo związany z SLD, w późniejszych latach kandydował z własnego komitetu wyborczego. Był prezydentem Świnoujścia także w latach 1984-1989⁹. Drugie miejsce na liście KO w tym okręgu zajmowała Beata Smoleńska, radna Gryfic, dyrek-

⁸ J. Kowalewska, *Agenci CBA w gabinecie ginekologicznym w Szczecinie. Zarekwirowali dokumentację medyczną wszystkich pacjentek*, <https://szczecin.wyborcza.pl/szczecin/7,34939,29498467,agenci-cba-w-gabinecie-ginekologicznym-w-szczecinie-zarekwirowali.html#:~:text=Agenci%20CBA%20do%20prywatnego%20gabinetu%20ginekologicznego%20dr%20n> [dostęp: 10.09.2024].

⁹ M. Drzonek, *Wieczni prezydenci. Przypadek Świnoujścia*, Szczecin 2023, s. 50.

torka Powiatowego Urzędu Pracy w Gryficach. W okręgu nr 3 pozycja liderki KO przypadła Annie Bańkowskiej, pełniącej w upływającej kadencji funkcję członkini Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, a drugie miejsce na liście otrzymała Krystyna Kołodziejska-Motyl, lekarka, radna województwa zachodniopomorskiego. Z pierwszej pozycji w okręgu nr 4 kandydowała Małgorzata Hołub-Kowalik – lekkoatletka, sprinterka, była radna Koszalina, mistrzyni i wicemistrzyni olimpijska z 2020 r. Drugie miejsce zajmował Mariusz Getka, prezes Szczecineckiej Lokalnej Organizacji Turystycznej, mistrz świata, Europy i Polski w wędkarstwie morskim. W okręgu tym kandydował Waldemar Miśko, od 1993 r. burmistrz Karlina. Liderką listy KO w okręgu nr 5 była Anna Nowak, lekarka, właścicielka sieci przychodni, a drugie miejsce na liście otrzymał Artur Nycz, były radny sejmiku¹⁰.

PiS zaprezentowało część liderów list na konferencji prasowej w dniu 10 lutego 2024 r. W okręgu nr 1 liderką listy została Agnieszka Kurzawa, dotychczasowa radna Rady Miasta Szczecina, kandydatka do senatu w wyborach 2023 r., a drugie miejsce na liście otrzymał Rafał Niburski, były radny sejmiku. W okręgu nr 2 listę otwierał Leszek Dobrzyński, szef PiS w okręgu szczecińskim, były poseł i radny sejmiku, zaś w okręgu nr 5 liderem listy był Michał Jach, były radny sejmiku i poseł¹¹.

Lewica przedstawiła pełne listy kandydatek i kandydatów we wszystkich okręgach¹². W okręgu nr 1 liderem był Dawid Krystek, szef struktur miejskich Nowej Lewicy w Szczecinie, wicewojewoda zachodniopomorski, były radny Rady Miasta Szczecina, który w latach 2014 i 2018 kandydował na prezydenta tego miasta. W okręgu nr 2 pierwszy na liście był Bartosz Baszczyński, w okręgu nr 3 pierwsze miejsce na liście otrzymał Stanisław Wziątek, członek zarządu województwa, radny sejmiku, były wojewoda zachodniopomorski i poseł, natomiast w okręgu nr 4 liderem list Lewicy był Marek Łagocki. W okręgu nr 5 liderką listy została Beata Radziszewska, była radna w Stargardzie Szczecińskim (1998-2002), w latach 2003-2006 i 2010-2014 radna sejmiku województwa, w 2014-2018 radna powiatu stargardzkiego¹³.

KKW Trzecia Droga Polska 2050 Szymona Hołowni–Polskie Stronnictwo Ludowe wystawił pełne listy we wszystkich okręgach. Wśród „jedynek” na listach był m.in. lekarz anestezjolog Cezary Pakulski z PL2050 (okręg nr 1), ekonomista Damian Simiński z PSL

¹⁰ L. Wójcik, *Rada Regionu Zachodniopomorskiej PO zatwierdziła listy kandydatów Koalicji Obywatelskiej do sejmiku*, <https://gs24.pl/rada-regionu-zachodniopomorskiej-po-zatwierdziła-listy-kandydatow-koalicji-obywatelskiej-do-sejmiku/> [dostęp: 10.09.2024].

¹¹ [aj], *PiS przedstawił kandydatów do Sejmiku*, <https://24kurier.pl/aktualnosci/wiadomosci/pis-przedstawil-kandydatow-do-sejmiku/> [dostęp: 13.06.2024].

¹² M. Klimczak, *Zachodniopomorska Lewica przedstawiła kandydatów w wyborach samorządowych*, <https://gs24.pl/zachodniopomorska-lewica-przedstawila-kandydatow-w-wyborach-samorzadowych/ar/c1-18337831#:~:text=Zachodniopomorska%20Lewica%20przedstawi%C5%82a%20tak%C5%BCe%20kandydat%C3%B3w%20do> [dostęp: 15.09.2024].

¹³ *Beata Radziszewska kandydatką Lewicy do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego*, <https://stargard.news/beata-radziszewska-kandydatka-lewicy-do-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego-39763/#:~:text=Jest%20kandydatk%C4%85%20do%20Sejmiku%20Wojew%C3%B3dztwa%20Zachodniopomorskiego> [dostęp: 13.06.2024].

(okręg nr 2). Z list Trzeciej Drogi kandydowali między innymi Rafał Rosiński dotychczasowy wicemarszałek województwa oraz Piotr Piwowarczyk, prezes Świnoujskiej Organizacji Turystycznej¹⁴.

Kobiet na listach komitetów wyborczych było mniej (133) niż w poprzednich wyborach (142) czy w wyborach z 2014 r. (181), choć zdecydowanie obowiązek zachowania kwoty miejsc na listach dla kobiet przyczynił się do zwiększenia ich liczby w porównaniu z wyborami z lat 1998-2010. W przypadku komitetów, które uczestniczyły w podziale mandatów w 2010 r., kobiety zajmowały 26,41% miejsc na listach, w 2014 r. – już 43,62%, w 2018 r. odsetek ten lekko spadł do 41,5%, ale w 2024 r. wzrósł do 44,72%. W porównaniu z poprzednimi wyborami największy wzrost, z 40% do 47,5%, miał miejsce na listach KO i Trzeciej Drogi (jeżeli porównany tę formację do PSL z poprzednich wyborów). Na listach tych ugrupowań znalazło się po 19 kobiet. W przypadku PiS i Lewicy odsetek kobiet na listach był w 2024 r. taki sam jak w wyborach z 2018 r., po 42,5%¹⁵.

Kobiety w wyborach w 2024 r. częściej niż w poprzednich elekcjach zajmowały wyższą pozycję na liście. W przypadku komitetów, które uczestniczyły w podziale mandatów w wyborach 2010 r., kobiety zajmowały 10% miejsc pierwszych na liście, w wyborach z lat 2014 i 2018 – po 20%. W wyborach w 2024 r. odsetek kobiet na pierwszych miejscach wzrósł do 32. Wzrosła też w porównaniu z poprzednimi wyborami liczba kobiet na miejscach od pierwszego do trzeciego. W 2010 r. zajmowały one 25% miejsc, w latach 2014 i 2018 stanowiły 30,67%, a w wyborach z 2024 r. – 44%. W 2018 r. na miejscach od pierwszego do piątego kandydowało 36,8% kobiet, zaś w 2024 r. odsetek ten wzrósł do 48.

18.4. Kampania wyborcza

Kampania wyborcza do sejmiku stanowiła dla większości ugrupowań element kampanii ogólnopolskiej, wyborów prowadzonych do rad pozostałych szczebli na burmistrzów, wójtów i prezydentów miast. Kandydatki i kandydaci rozwieszali banery, plakaty, przeważnie samodzielnie rozprowadzając ulotki w miejscach najczęściej uczęszczanych przez mieszkańców. Wszystkie ogólnopolskie komitety wyborcze posługiwały się w regionie materiałami wyborczymi o ujednoliconej formie graficznej. Dominowała kampania indywidualna. Hasła wyborcze były różne. Na przykład Olgierd Geblewicz, lider listy KO w okręgu nr 1, posłużył się hasłem „Pomorze Zachodnie w naszych sercach”, co w pewien sposób odnosiło się do logo koalicji. Kandydujący z tej samej listy Zbigniew Chojecki umieścił na ulotce slogan „Szczecin i Police w moim sercu”. Paweł Gzyl z KO po-

¹⁴ PAP, *Trzecia Droga ogłosiła swych kandydatów do zachodniopomorskiego sejmiku*, <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/trzecia-droga-oglosila-swych-kandydatow-do-zachodniopomorskiego-sejmiku,528282.html#:~:text=Koalicyjny%20Komitet%20Wyborczy%20Trzecia%20Droga%20Polska%20205> [dostęp: 13.06.2024].

¹⁵ Ł. Tomczak, *Realizacja systemu kwotowego w kontekście miejsc kobiet na listach wyborczych. Wybory do Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego*, „Nowa Polityka Wschodnia” 2019, nr 2 (21), s. 62-65.

służywał się hasłem „Nowy styl do Sejmiku”, a Andrzej Niedzielski – hasłem odnoszącym się do wykonywanego zawodu: „Lekarz z doświadczeniem”¹⁶, zaś sloganem wyborczym Marii Kubisy było „Gabinety dla kobiet, nie dla CBA”¹⁷.

W przypadku kampanii PiS często jeden materiał wyborczy zawierał informacje o kandydatach do różnych szczebli samorządu. Tak było w okręgu obejmującym miasto Szczecin, gdzie na przykład na ulotkach liderki listy Agnieszki Kurzawy czy Rafała Niburskiego promowano też Zbigniewa Boguckiego, kandydata na prezydenta Szczecina. Rafał Niburski, startując w wyborach pod hasłem „Wasz radny w Sejmiku”, na swoich ulotkach promował też kandydatów do Rady Miasta Szczecina¹⁸.

Materiały wyborcze kandydatów Trzeciej Drogi różniły się umieszczonym logo Pol-
ski 2050 lub PSL (tym przypadku dodatkowym zielonym kolorem). Zawierały najczęściej indywidualne hasła i cele programowe, na przykład: Monika Różycka – „Silny region, zamożni mieszkańcy”, Marcin Łepeciński (PSL) – „Tradycja w nowoczesnym wydaniu”, Marek Banasiak – „Młodzi do Sejmiku”. Rozbudowaną pod względem treści ulotką posłużywał się lider listy w okręgu nr 1 Cezary Pakulski. Kandydując pod hasłem „Zdrowiu na ratunek”, zamieścił szczegółowe cele dotyczące różnych uwag i propozycji związanych z ochroną zdrowia w regionie¹⁹.

Materiały wyborcze Lewicy wyróżniały się kolorystyką: dominował na nich kolor czerwony z białymi nazwiskami na zielonym tle. Zdarzały się materiały wspólne dla kandydatów do różnych szczebli samorządu, między innymi wspólną ulotkę przygotowali Teresa Szymańska, kandydatka do rady powiatu polickiego, i Andrzej Mickiewicz, kandydujący do sejmiku. Na większości materiałów pojawiały się logo i hasło „Serce mam po lewej stronie”. Kandydaci umieszczali też informacje na temat swojego doświadczenia czy pełnionych funkcji. Na przykład Beata Karlińska podkreśliła, że jest dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach. Kandydujący z ostatniego miejsca na liście Damian Syjczak umieścił zaś na ulotce hasło: „Ostatni na liście do Sejmiku, pierwszy w działaniu!”²⁰.

W przypadku Koalicji Samorządowej (KS) na utrzymanych w kolorystyce biało-niebieskiej ulotkach kandydatów do sejmiku z okręgu nr 1 promowano również kandydaturę prezydenta Szczecina Piotra Krzystka i kandydatów do rady tego miasta²¹. Na mate-

¹⁶ Ulotki wyborcze kandydatów KO: Paweł Gzyl, Andrzej Niedzielski, Zbigniew Chojecki w wyborach samorządowych 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

¹⁷ Ulotka wyborcza kandydatki KO Marii Kubisy w wyborach samorządowych 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

¹⁸ Ulotki wyborcze kandydatki PiS Agnieszki Kurzawy i kandydata PiS Rafała Niburskiego w wyborach samorządowych w 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

¹⁹ Ulotki wyborcze kandydatek i kandydatów Trzeciej Drogi: Monika Różycka, Marek Banasiak, Marcin Łepeciński i Cezary Pakulski, w wyborach samorządowych w 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

²⁰ Ulotki wyborcze kandydatek i kandydatów Lewicy: Beata Karlińska, Teresa Szymańska, Andrzej Mickiewicz, Damian Syjczak, w wyborach samorządowych 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

²¹ Ulotki wyborcze kandydatek i kandydatów KW Koalicja Samorządowe OK Samorząd: Magda Wiśniewska, Beata Bugajska, Waldemar Kulpa, Marcin Kowalski, Michał Przepiera, Marek Kolbowicz, w wyborach samorządowych 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

riałach wyborczych znajdowało się złożone z dwóch części hasło „Ludzie z dokonania” oraz „Wybierz swoją radną do Sejmiku” (lub radnego), zaś pomiędzy nimi umieszczano nazwisko, a pod nim – imię kandydata. Ulotki zawierały informacje o kandydacie: o tym, kim jest, co robi lub co zamierza zrobić w sejmiku. Ulotki kandydatów KS w innych okręgach miały inną strukturę. Na przykład ulotka Marcina Przepióry, dotychczasowego wiceprzewodniczącego sejmiku, zawierała informacje o pełnionych stanowiskach, pracy, rodzinie i wykazie spraw, jakimi zamierzał się zająć, wykonując obowiązki radnego²².

18.5. Rezultaty wyborów i ich konsekwencje

Liczba wyborców w województwie zachodniopomorskim w wyborach samorządowych w 2018 r. wynosiła 1 316 823, a w 2024 r. zmniejszyła się do 1 252 429, czyli o 64 394. W wyborach 2024 r. frekwencja zmniejszyła się o 2,91 punktu procentowego od najwyższej w historii frekwencji, jaka miała miejsce w wyborach do sejmiku w 2018 r. W pierwszych pięciu wyborach do sejmiku zachodniopomorskiego brała udział mniej niż połowa uprawnionych do głosowania. Jednak w porównaniu ze wszystkimi pozostałymi elekcjami frekwencja w 2024 r. była wyższa.

Tabela 18.3. Frekwencja w wyborach do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w latach 2002-2024

Numer okręgu	2002	2006	2010	2014	2018	2024
1	33,21	43,20	38,85	36,37	52,60	48,55
2	47,38	46,71	48,94	47,10	52,23	49,69
3	47,98	46,39	49,81	47,49	51,43	50,24
4	45,85	45,16	47,15	46,92	52,53	49,09
5	48,93	47,49	48,51	46,21	51,91	49,42
Województwo	43,60	45,57	45,95	44,82	52,21	49,30
Polska	44,23	45,82	47,19	47,21	54,90	51,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

O ile w 2018 r. we wszystkich okręgach frekwencja przekroczyła 50%, o tyle w 2024 r. jedynie w okręgu nr 3 w wyborach wzięła udział ponad połowa wyborców. Różnie przedstawiały się zmiany frekwencji na przestrzeni kolejnych wyborów na poziomie poszczególnych okręgów. Wyróżnia się tutaj okręg nr 1 obejmujący Szczecin i Police. W wyborach z lat 2002, 2006, 2010, 2014 charakteryzował się on poziomem frekwencji niższym niż pozostałe okręgi. W wyborach w 2018 r. to w tym okręgu frekwencja osiągnęła najwyższy poziom, co mogło się wiązać z większą mobilizacją wyborców dużych miast. Natomiast w wyborach w 2024 r. frekwencja w tym okręgu ponownie osiągnęła

²² Ulotka wyborcza kandydata Marcina Przepióry w wyborach samorządowych 2024 r., w zbiorach Pracowni Badań Wyborczych US.

najniższy poziom w porównaniu z pozostałymi okręgami. Tradycyjnie frekwencja w wyborach do sejmiku zachodniopomorskiego była niższa niż średnia ogólnopolska.

Tabela 18.4. Głosy nieważne w wyborach do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w latach 2002-2024

Numer okręgu	2002	2006	2010	2014	2018	2024
1	13 372	8 200	9 146	13 401	4 670	2 998
2	18 215	12 708	14 000	21 765	9 155	6 054
3	18 247	16 438	21 919	30 357	10 474	7 505
4	18 256	14 561	15 064	22 979	11 598	7 422
5	27 419	22 823	20 533	27 489	11 315	7 366
Województwo	95 509	74 730	80 662	115 991	47 212	31 345
Odsetek	16,71	16,82	12,92	19,46	7,34	5,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

W porównaniu z poprzednimi wyborami zmniejszyła się liczba głosów nieważnych. Zmiana ta dotyczyła wszystkich okręgów. Najmniejszą liczbę głosów nieważnych oddano, podobnie jak w poprzednich elekcjach, w największym pod względem liczebności wyborców okręgu nr 1.

W wyborach z 2024 r. do sejmiku zachodniopomorskiego zwycięstwo odniosła KO, co nie było to zaskoczeniem. Walka toczyła się też o kształt przyszłej koalicji. W tym przypadku do samodzielnej większości zabrakło jednego mandatu. Na listy KO padło najwięcej głosów we wszystkich okręgach, w każdym z okręgów drugie miejsce zajął komitet PiS.

Tabela 18.5. Poparcie dla komitetów w wyborach do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w 2024 r.

Komitet	Głosy		Mandaty	
	liczba	%	liczba	%
KKW Koalicja Obywatelska	227 666	38,88	15	50,00
KW Prawo i Sprawiedliwość	146 687	25,05	10	33,33
KKW Trzecia Droga PSL–PL2050 Szymona Hołowni	62 147	10,61	3	10,00
KW \Koalicja Samorządowa OK Samorząd	49 217	8,41	1	3,33
KKW Lewica	46 062	7,87	1	3,33
KWW Konfederacja i Bezpartyjni Samorządowcy	33 065	5,65	0	0
KW Normalny Kraj	8 144	1,39	0	0
KW Stowarzyszenie „Bezpartyjni Samorządowcy”	6 970	1,19	0	0
KWW Dobro Gminy	3 499	0,60	0	0
KW Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców	2 105	0,36	0	0
Razem	585 562	100,00	30	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

W porównaniu z poprzednimi wyborami KO uzyskała dwa mandaty więcej, a PiS zdobył jeden mandat mniej. Trzecia Droga uzyskała po jednym mandacie w okręgach nr 1, 4 i 5, Lewica – jeden mandat w okręgu nr 3, a KS – w okręgu nr 5. Lewica utrzymała swój stan posiadania, KS straciła dwa mandaty w porównaniu z wynikami wyborów z 2018 r.

W porównaniu z wyborami 2018 r. KO uzyskała o 22 687 głosów więcej, odnotowując wzrost poparcia o 6,84 punktu procentowego. Z kolei PiS otrzymało 24 752 głosy mniej, co oznacza niewielki spadek poparcia – o 1,75 punktu procentowego. Spadek poparcia zarówno pod względem liczby głosów, jak i ich odsetka zanotowała Lewica, która w 2024 r. otrzymała o 12 048 głosów mniej (–1,21 punktu procentowego) niż w 2018 r. Ugrupowania lewicowe systematycznie tracą poparcie na terenie województwa. W 2002 r. na listy SLD do sejmiku głosowało 157 968 wyborców (33,17%), w 2006 r. było to 99 163 (18,45%), w 2010 r. – niewiele więcej: 100 672 (18,52%), a w latach 2014 i 2018 liczba otrzymanych przez Lewicę głosów spadła odpowiednio do 56 712 (11,82%) i 58 110 (9,08%). W przypadku Trzeciej Drogi, w porównaniu z wynikiem PSL z 2018 r., odnotowano bardzo zbliżony wynik: ugrupowanie to uzyskało o 207 więcej głosów w skali województwa. To też niewielki wzrost odsetka otrzymanych głosów – o 0,93 punktu procentowego. Wyraźny spadek poparcia odnotowała KS w porównaniu z wynikiem komitetu Bezpartyjnych Samorządowców w 2018 r. – z 87 652 do 49 217 głosów, czyli był to spadek o 5,29 punktu procentowego w porównaniu z poprzednim wynikiem, co oznaczało 43,85% głosów mniej.

Na 30 wybranych radnych 15 zdobyło mandaty z pierwszych miejsc na listach, ośmiu z miejsc drugich, trzech z trzecich, jedna z czwartego i trzech z szóstego. W przypadku zwycięzców z dalekich miejsc to Leszek Duklanowski z szóstego miejsca listy PiS uzyskał trzeci wynik na liście, a Maria Kubisa z szóstego miejsca na liście KO uzyskała drugi wynik w okręgu nr 1. W okręgu nr 4 Waldemar Miśko uzyskał drugi wynik wyborczy na liście KO, kandydując z szóstego miejsca.

Wybranych zostało 12 kobiet, co stanowi 40% mandatów. To najwyższa liczba i najwyższy odsetek kobiet w historii wyborów do sejmiku województwa zachodniopomorskiego i znaczny wzrost w porównaniu z siedmioma wybranymi kobietami z lat 2014 i 2018 (23,33%). Warto zwrócić uwagę na miejsca na liście, z jakich mandaty uzyskiwały kobiety. Z pierwszych miejsc na listach uzyskało mandaty pięć kobiet, z drugich miejsc cztery kobiety. Pozostałe trzy zdobyły mandaty z miejsc trzeciego, czwartego i szóstego. Najwięcej wybranych kobiet, dziewięć, reprezentowało komitet KO. Panie stanowiły bowiem większość wybranych radnych tej formacji. Dwie radne zostały wybrane z list PiS, a jedna – z listy Trzeciej Drogi.

Wśród wybranych radnych licznie dominowały osoby doświadczone w polityce. W sejmiku znalazło się 15 osób, które wcześniej pełniły tę funkcję. Sześcioro radnych było wcześniej radnymi gmin lub powiatów. Radni Leszek Dobrzyński i Michał Jach byli posłami, Janusz Żmurkiewicz był prezydentem rezydentem Świnoujścia, a Marek Subocz i Tomasz Wójcik pełnili funkcję wicewojewody zachodniopolskiego. Waldemar Misko w 2024 r. został prezesem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, jednak w związku z niemożnością łączenia funkcji radnego sejmiku zrezygnował z mandatu, a jego miejsce zajęła Karolina Siwek.

Wzrosło poparcie dla zwycięskiego komitetu wyborczego. Dwa komitety o najwyższym poparciu uzyskały w sumie 63,93% głosów, co było najwyższym wynikiem od 1998 r.

Tabela 18.6. Odsetek głosów oddanych na listy dwóch komitetów o najwyższym poparciu

Wybory	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2024
Poparcie dla zwycięskiego komitetu	39,00	33,17	33,36	40,80	31,94	32,04	38,88
Poparcie dla drugiego komitetu	27,18	19,14	20,82	18,67	20,58	26,80	25,05
Łącznie	66,18	52,31	54,18	59,47	52,52	58,84	63,93

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak w poprzednich wyborach w 2024 r. nadreprezentowane w sejmiku były komitety KO i PiS, a niedoreprezentowane pozostałe trzy komitety.

Tabela 18.7. Rozmiar nadreprezentacji w wyborach do sejmiku województwa zachodniopomorskiego w latach 1998-2024

1998	SLD	AWS	UW	PS	RP „O”
	0,38	0,17	0,20	-0,21	-0,54
2002	SLD-UP	Samoobrona RP	LPR	PO-PiS	PSL
	0,30	0,21	0,51	-0,10	-0,40
2006	PO	PiS	LiD	PSL	Samoobrona RP
	0,19	0,12	-0,09	0,05	0,06
2010	PO	PiS	SLD	PSL	-
	0,31	-0,11	0,08	-0,23	-
2014	PO	PSL	PiS	SLD LR	Bezpartyjni
	0,25	0,13	0,04	0,13	-0,66
2018	KO	PiS	PSL	Bezpartyjni	SLD LR
	0,35	0,37	0,31	-0,27	-0,63
2024	KO	PiS	TD	KS	L
	0,29	0,33	-0,06	-0,60	-0,59

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 18.8. Agregacja, rywalizacyjność i efektywna liczba partii

Wybory	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2024
Odsetek mandatów uzyskanych przez największy komitet	48,89	43,33	40,00	53,33	40,00	43,33	50,00
Efektywna liczba partii (poziom sejmiku)	2,90	3,46	3,87	2,76	3,66	2,96	2,70
Indeks agregacji	9,78	8,67	8,00	13,33	8,00	8,66	10,00
Indeks rywalizacyjności	0,70	0,58	0,62	0,46	0,60	0,83	0,64

Źródło: opracowanie własne.

W porównaniu z wyborami 2018 r. zwiększył się odsetek mandatów kontrolowanych przez największą formację, która rosła od wyborów 2014 r. Spadła wartość indeksu

efektywnej liczby partii do najniższego poziomu w historii. Wartość indeksu rywalizacyjności zmniejszyła się w porównaniu z poprzednimi wyborami. Jednak w dłuższej perspektywie jego wartości wahały się, nie przyjmując tendencji do wzrostu czy spadku. Wzrosła natomiast wartość indeksu agregacji.

18.6. Podział miejsc w zarządzie i prezydium sejmiku województwa

Po wyborach zarząd sejmiku zachodniopomorskiego powołany został w oparciu o te same ugrupowania, co w poprzedniej kadencji. W podobny sposób ukształtowały się władze sejmiku. Funkcję marszałka objął ponownie Olgierd Geblewicz (KO). Wicemarszałkami zostali Anna Bańkowska (KO/PO), Jakub Kowalik (PO), a członkami zarządu Marcin Łapeciński (PSL) i Bogdan Jaroszewicz (Lewica)²³. Anna Bańkowska w poprzedniej kadencji samorządu była członkinią zarządu województwa. Od 2021 r. była przewodniczącą kołobrzeskich struktur PO. Jakub Kowalik w poprzedniej kadencji był dyrektorem koszalińskiej delegatury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, radnym Rady Miasta w Koszalinie. Zastąpił na stanowisku wicemarszałka Tomasza Sobieraja, który wygrał wybory na prezydenta Koszalina. Żona nowego wicemarszałka, mistrzyni i wicemistrzyni olimpijska Małgorzata Hołub-Kowalik uzyskała mandat radnej sejmiku. Za obojgiem wicemarszałków głosowało 20 radnych przy 10 głosach przeciwnych. Marcin Łapeciński był radnym gminy Bielice i radnym powiatu pyrzyckiego. Za jego kandydaturą głosowało 17, przeciw było 10, a trzy głosy były wstrzymujące. Bogdan Jaroszewicz w latach 2011-2014 był wiceprezydentem Szczecina, a następnie wiceburmistrzem Nowogardu. W wyborach w 2024 r. kandydował na urząd prezydenta Szczecina. Jego kandydaturę na członka zarządu województwa poparło 18 radnych, 10 było przeciw, a dwie osoby wstrzymały się od głosu. W nowym zarządzie zabrakło miejsca dla przedstawiciela Polski 2050, co wywołało konflikt w rządzącej regionem koalicji. W pewien sposób został on załagodzony wyborem przedstawiciela Polski 2050 na funkcję wiceprzewodniczącego sejmiku. Przewodniczącą sejmiku została Teresa Kalina (KO), a wiceprzewodniczącymi zostali Marcin Przepióra (KS), Sebastian Szwałik (Polska 2050) i Janusz Żmurkiewicz (KO).

Wybory do sejmiku województwa zachodniopomorskiego potwierdziły dominującą pozycję PO na zachodniopomorskiej scenie politycznej, utrzymującą się od 2006 r. Choć komitet KO nie zdobył większości mandatów potrzebnej do samodzielnego sprawowania władzy, to i tak nie było problemu ze zbudowaniem większościowej koalicji. Istotną zmianą było zwiększenie udziału kobiet w sejmiku. Z jednej strony mogły się do tego przyczynić lepsze miejsca na listach, z drugiej – rozpoznawalność i dokonania kandydatek. Władzę w sejmiku kontynuowała dotychczas rządząca koalicja na czele z tym samym marszałkiem.

²³ L. Wójcik, *Olgierd Geblewicz marszałkiem po raz czwarty. Pierwsza sesja nowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego*, <https://gs24.pl/olgiard-geblewicz-marszalkiem-po-raz-czwarty-pierwsza-sesja-nowego-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego> [dostęp: 10.09.2024].